

Synsområdet har i længere tid været under pres, og antallet af øjenpatienter er steget markant de senere år. Øjensygdomme er i overvejende grad aldersrelaterede, og eftersom vi har en aldrende befolkning og lever længere, får vi også flere synsrelaterede udfordringer, i takt med at middellevetiden stiger. Sammenlignet med tidligere er der kommet bedre og mere tidskrævende behandlinger af flere øjensygdomme, men antallet af praktiserende øjenlæger er ikke fulgt med det voksende antal patienter, hvilket betyder, at ventelister hos de praktiserende øjenlæger bliver længere.¹

Kan uddelegering af flere opgaver til optometriste være med til at nedbringe ventelisterne hos praktiserende øjenlæger?

Af Anne Herborg
Lektor ved Optikerhøjskolen

Jeg valgte at afgrænse min undersøgelse til at omhandle uddelegering af arbejdsopgaver til optometriste ansat i øjenlægepraksis, fordi der i moderniseringsrapporten for øjenlægehjælp i speciallægepraksis fra 2015 står:

"Det er vigtigt, at øjenlægepraksis løbende kan tilpasse sig det øgede patientflow ved bl.a. at effektivisere arbejdsgangene uden at sænke de faglige standarder. Dette sker bl.a. ved efteruddannelse af personale og udlægning af undersøgelser, der kan foretages af klinikpersonale."²

Forundersøgelse i en øjenlægepraksis

Jeg indledte mit projekt med at lave en forundersøgelse i en øjenlægepraksis, hvor jeg indtog rollen som observatør og fulgte personalet gennem en arbejdsdag.

Ventetiden for ikke-akutte patienter i klinikken var på daværende tidspunkt >30 uger, hvilket øjenlægen ikke syntes var tilfredsstillende. Øjenlægen mente dog ikke, at uddelegering af flere arbejdsopgaver til optometriste kunne nedbringe ventetiden. Begrundelsen var, at øjenlæger er begrænset af deres aftale om ikke at måtte uddelegere lægefaglige kerneydelser, jf. den førnævnte moderniseringsrapport, hvori det er præciseret, hvilke ydelser der kan delegeres til klinikpersonale, og hvilke ydelser der betegnes som lægefaglige kerneydelser, der ikke kan varetages af klinikpersonale.²

Interviews i 3 øjenlægepraksisser

For at få et mere detaljeret og nuanceret overblik og forståelse af, hvordan opgaverne fordeles mellem personalet i andre øjenlægepraksisser, besøgte jeg yderligere tre øjenlægepraksisser med forskellige ventetider.

Jeg gennemførte en kvalitativ undersøgelse og havde inden besøgene udarbejdet to interviewguides, én til øjenlægerne og en til optometristerne om uddelegering af arbejdsopgaver og behov for efter/videreuddannelse af optometristers ansat i øjenlægepraksis.

Der var stor variation i, hvilke arbejdsopgaver optometristerne varetog, men fordelingen af arbejdsopgaver i de forskellige praksisser var ikke udslagsgivende for ventetiden.

Jeg fandt heller ikke nogen sammenhæng mellem optometristernes uddannelsesniveau og kompleksiteten af arbejdsopgaverne, de varetog.

Behovet for efter-/videreuddannelse af optometristers var varierende, men der var et klart ønske om efteruddannelse af optometristers i børneundersøgelser og samsynsproblematikker.

Der var generel enighed blandt øjenlægerne om, at optometristers i fremtiden kan og bør varetage flere arbejdsopgaver hos praktiserende øjenlæger, men de peger på følgende problemstillinger:

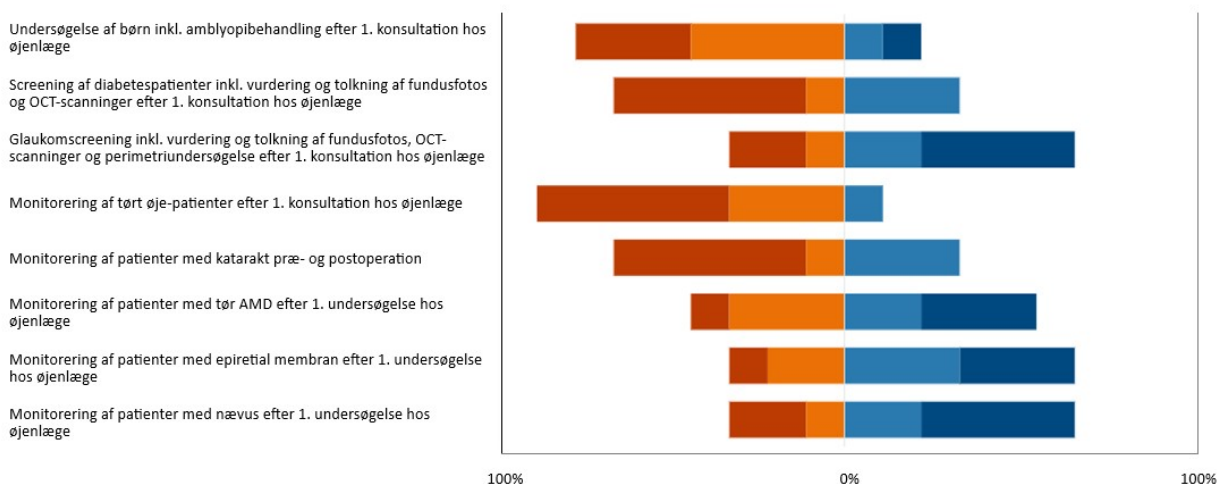
- De må ikke uddelegere lægefaglige kerneydelser
- Økonomirammen skal øges, for at de kan uddelegere flere arbejdsopgaver uden at skulle betale penge tilbage ved slutningen af året

Spørgeskemaundersøgelse til praktiserende øjenlæger

For at øge gyldigheden af min undersøgelse supplerede jeg mine interviews med en kvantitativ spørgeskemaundersøgelse, der blev sendt ud til alle danske praktiserende øjenlæger via deres intranet. Jeg var interesseret i at høre flere øjenlægers holdning til uddelegering af arbejdsopgaver til optometristers.

Hvilke af nedenstående ydelser vil du være interesseret i at uddelegere til optometristers, hvis flere ydelser i fremtiden kan uddelegeres til klinikpersonale?

■ Meget enig ■ Enig ■ Uenig ■ Meget uenig

Øjenlægerne blev gjort opmærksom på undersøgelsen via flere kanaler, men alligevel modtog jeg kun 9 besvarelser, hvoraf én kun var delvist besvaret.

5 ud af 8 øjenlæger var interesseret i at uddelegere flere arbejdsopgaver til optometriste, hvis regelsættet for øjenlæger blev ændret, så flere ydelser i fremtiden kunne uddelegeres til klinikpersonale. Hvilke ydelser der var interesse for at uddelegere, var der i imidlertid uenighed om.

7 ud af 9 øjenlæger vil gerne uddelegere undersøgelse af børn, inkl. Amblyopi-behandling – en ydelse der blev nedlagt, efter min undersøgelse blev foretaget. I den nye moderniseringsrapport gældende fra 1. okt. 2024 er der nu 2 ydelser omhandlende børneundersøgelse for patienter til og med 9 år. Klinikpersonale må varetage dele af begge ydelser. Begge ydelser indeholder kerne-optometriske undersøgelser, som optometriste er uddannet i at varetage.

8 ud af 9 øjenlæger var interesseret i at uddelegere monitorering af patienter med tørt øje til optometriste ansat i øjenlægepraksis. En ydelse som ifølge moderniseringsrapporten er en lægefaglig kerneydelse, der stadigvæk ikke kan uddelegeres til klinikpersonale i den seneste modernisering af øjenspecialet i speciallægepraksis.³ Det er ellers en kompetence optometriste allerede besidder og er uddannet i. Flere af undersøgelseerne inkluderet i ydelsen, bl.a. vital farvning og break up time foretager optometriste dagligt i optikerbutikker.

4 ud af 9 øjenlæger mener, at ventetiden hos praktiserende øjenlæger kan nedbringes, ved at der uddelegeres flere arbejdsopgaver til optometriste ansat i øjenlægepraksis i fremtiden.

Konklusion

Det er en kompleks opgave at få nedbragt ventelisterne, men resultaterne fra min undersøgelse peger på, at uddelegering af flere opgaver til optometriste i fremtiden kan være en del af løsningen.

De opgaver, som klinikpersonale, herunder optometriste, udfører i speciallægepraksis, er dog stadig øjenlægens ansvar.³ Det er derfor i høj grad øjenlægens individuelle vurdering, om en optometrist kan varetage en given opgave i deres praksis. Ved at inddrage optometristernes uddannelsesmæssige kompetencer i denne vurdering kan øjenlægerne formentlig effektivisere arbejdsgangene i en øjenlægepraksis uden at sænke de faglige standarder.

Referencer

1. <https://sundhedspolitisktidsskrift.dk/nyheder/sundhedspolitik/8329-alarmerende-ventetider-staerk-kritik-af-styringen-af-praktiserende-ojenlaeger.html>
2. <https://laeger.dk/media/lt5fkyqx/moderniseringsrapport-oejenlaegehaelp-gaeldende-til-30-september-2024.pdf>
3. <https://laeger.dk/media/u3lnr5x5/moderniseringsrapport-oejenlaegespecialet-2022.pdf>